

## KAPITEL 6 LÄNSSTYRELSEN

A. Länsstyrelsens ansvarsområden.....	2
B. Förberedande åtgärder.....	5
C. Åtgärder när sjukdomsutbrott kan befaras.....	15
D. Åtgärder vid misstanke om epizootisk sjukdom.....	16
E. Övergripande åtgärder när epizootisk sjukdom har konstaterats....	19
F. Avlivning, oskadliggörande och smittrening.....	21
G. Åtgärder i anslutning till tillträdesförbud och områden med restriktioner.....	22
H. Åtgärder när inga nya fall inträffar.....	23
I. Granskning av ersättningsanspråk.....	24
J. Utbildning.....	24

## KAPITEL 6 LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsens ansvar och uppgifter vad gäller åtgärder mot epizootiska sjukdomar regleras genom

- förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, (E20),
- epizootilagen (1999:657), K1,
- tillkännagivande (2007:934) om de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen (1999:657)
- epizootiförordningen (1999:659), K2, samt
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:98) om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar, K3.

Länsstyrelsens ansvar vid krishantering regleras också i *förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052)*.

I detta kapitel finns bestämmelser och anvisningar om förberedande åtgärder samt om länsstyrelsens uppgifter när epizootisk sjukdom misstänks eller konstateras.

### A. Länsstyrelsens ansvarsområden

#### a. Länsstyrelsen

- har lednings- och samordningsansvar för åtgärder mot djursjukdomar, *4 § förordning med länsstyrelseinstruktion 2007:825, E20,*
- utövar offentlig kontroll vad gäller efterlevnaden av epizootilagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, *11 § epizootilagen 1999:657, K1* och *15 § epizootiförordningen 1999:659, K2* samt
- har skyldighet att upprätta beredskapsplaner som anger vilka åtgärder som myndigheten ska vidta för att bekämpa inträffade epizootiska sjukdomar, *3 § epizootiförordningen 1999:659, K2.* Se avsnitt B 1.

*Kommentar:* Enligt 2 § epizootiförordningen 1999:659, K2 är det Jordbruksverket som leder och samordnar de förebyggande åtgärderna och bekämpningen enligt epizootilagen. Eftersom epizootilagen är en speciallag som har företräde framför annan lagstiftning i sammanhanget innebär det att länsstyrelsens övergripande lednings- och samordningsansvar inte gäller epizootisjukdomarna utan endast övriga djursjukdomar. Dock har länsstyrelsen naturligtvis ett ansvar att samverka, se punkten A d.

Jordbruksverket utövar offentlig kontroll av efterlevnaden av de beslut som meddelats av verket. I allt övrigt utövar länsstyrelsen offentlig kontroll över efterlevnaden av epizootilagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

- b. En länsstyrelse får, efter delegation från Jordbruksverket,
- besluta om smittförklaring, tillträdesförbud, inrättande av skydds- och övervakningsområden och andra områden med särskilda restriktioner på grund av att epizootisk sjukdom misstänks eller har konstaterats, upphäva sådana beslut samt
  - besluta om ianspråktagande av slakteri, bearbetningsanläggning, utrustning och personal som behövs i epizootibekämpningen.
- 4 a, 5, 7 och 9 §§ epizootilagen 1999:657, K1*

*Kommentar:* Delegation av beslut om smittförklaring, tillträdesförbud, inrättande av skydds- och övervakningsområden, ianspråktagande av slakteri, bearbetningsanläggning, utrustning och personal kommer sannolikt att ske endast i undantagsfall när en epizootisk sjukdom fått stor spridning över stora delar av landet.

Exempel på uppgifter som Jordbruksverket kan komma att delegera till Länsstyrelserna är löpande kontroller och där det är en fördel att kontrollen utövas eller besluten tas av regional myndighet.

Jordbruksverket för alltid en dialog med aktuell Länsstyrelse innan uppgifter delegeras.

c. Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052), och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet. Länsstyrelsen har inom länet ett ansvar för åtgärder under fredstida krishantering och höjd beredskap och ska genom sin verksamhet minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter. *52 §, förordning 2007:825, E20*

d. Länsstyrelsen ska ha en tjänsteman i beredskap med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser som berör länet. Länsstyrelsen ska ha förmåga att vid en allvarlig kris, som berör länet eller medför behov av samverkan med kommuner eller andra aktörer, omgående kunna upprätta en ledningsfunktion för bl.a. samordning och information. *53 §, förordning 2007:825, E 20*

e. Länsstyrelsen ska avseende krisberedskap vara sammanhållande inom sitt geografiska område och före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. ansvara för att en samlad regional lägesbild sammanställs vid krissituationer,
2. stödja de aktörer som är ansvariga för krisberedskapen i länet avseende planering, risk- och sårbarhetsanalyser samt utbildning och övning,
3. ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap, i vilket representanter för länsstyrelsen och berörda aktörer i krishanteringssystemet bör ingå, för att skapa nödvändig samordning,
4. upprätta regionala risk- och sårbarhetsanalyser som ska kunna användas som underlag för egna och andra berörda aktörers krisberedskapsåtgärder,
5. följa upp kommunernas tillämpning av lagen (2006:544) om kommuners och

landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,

6. årligen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap rapportera vilka beredskapsförberedelser som kommuner och landsting vidtagit och samtidigt redovisa en bedömning av effekten av de vidtagna förberedelserna, samt

7. verka för att den verksamhet som berörda aktörer bedriver inom länet avseende krisberedskap bidrar till att en grundläggande förmåga till civilt försvar uppnås.

*54 § förordning om ändring i förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion (2008:1346).*

f. Centrala myndigheter ska samverka med Länsstyrelserna i deras roll som geografiskt områdesansvariga myndigheter. Detta gäller framförallt Jordbruksverket, SVA och Livsmedelsverket vid befarade eller konstaterade utbrott av epizootisk sjukdom.

*10 § förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052).*

g. Länsstyrelserna bör bistå varandra vid behov och när möjlighet finns.

*5 § förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052).*

*Kommentarer:*

Länsstyrelseinstruktionens skrivning om att ”utifrån ett helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser ” innebär att länsstyrelsen är en part som stödjer andra organisationer i syfte att bidra till en helhetssyn, ett underifrånperspektiv och en gemensam målsättning/inriktning.

Länsstyrelsen tar alltså inte sitt områdesansvar på bekostnad av Jordbruksverkets sektorsansvar och roll att leda och samordna bekämpningen. Genom koppling till sin krisplan kan länsstyrelsen bevaka samhällskonsekvenserna av ett epizootiutbrott och till Jordbruksverkets beslutsunderlag tillföra det breda samhällsperspektivet vad gäller konsekvenser samt möjligheter att hantera svåra situationer mer effektivt. Genom det nödvändiga stödet från länsstyrelsen får Jordbruksverket ett bredare beslutsunderlag så att suboptimering på grund av kunskapsbrist undviks.

Länsstyrelsen har betydelsefulla nätverk och breda kontaktytor och kan göra kopplingar mellan Jordbruksverkets nätverk, andra samhällsaktörer och andra sektorsansvariga myndigheters nätverk. Genom att länsstyrelsen tar sitt områdesansvar kan den därför samordna kontakterna med och mellan andra samhällssektorer som drabbas (transporter, turism m.fl.). Länsstyrelsens insatser är av avgörande betydelse för att epizootibekämpning ska kunna genomföras på ett effektivt sätt.

Länsstyrelsen bör vid utbrott av epizootisk sjukdom i landet hålla sig informerad om läget genom deltagande i samverkansmöten även vid utbrott i andra delar av landet än det egna länet.

## B. Förberedande åtgärder

### 1. Epizootiberedningsplan

a. Länsstyrelsen ska i samråd med Jordbruksverket upprätta en beredningsplan där åtgärder som länsstyrelsen ska vidta för att bekämpa inträffade epizootiska sjukdomar anges. 3 § epizootiförordning 1999:659, K2

*Kommentarer:*

Riktlinjer som ska tjäna som vägledning när länsstyrelserna upprättar sina egna myndighetsanpassade epizootiberedningsplaner har utarbetats i samråd mellan Jordbruksverket och Länsstyrelserna. Riktlinjerna följer och hänvisar till respektive punkt i detta kapitel av Epizootihandboken.

Epizootiberedningsplanen bör anpassas till länsstyrelsens generella beredningsplan.

Planen måste vara utformad på ett överskådligt sätt så att den är praktiskt användbar i en krissituation då misstanke om eller konstaterat fall av epizootisk sjukdom anmäls.

Beredningsplanen måste omfatta nödvändiga förberedelser så att ett kraftfullt och strukturerat agerande omedelbart kan sättas in då epizootisk sjukdom misstänks eller konstateras.

Efter att planen har utarbetats i samråd med Jordbruksverket ska den fastställas enligt länsstyrelsens besluts- och handlägningsordning. En kopia av den fastställda planen skickas därefter till Jordbruksverket.

Planen bör ses över minst en gång per år och uppdateras vid behov.

### 2. Epizootigrupp

a. På länsstyrelsen bör finnas en särskild epizootigrupp/krisgrupp för hantering av epizootifrågor. Denna grupp bör bildas redan i förberedande syfte. I det följande kallas den epizootigrupp även om annan benämning används av enskilda länsstyrelser.

#### Uppgifter

b. Epizootigruppen har till uppgift att vid ett epizootiutbrott

- ha övergripande ansvar för epizootikansliets verksamhet,
- samverka med berörda myndigheter på regional och lokal nivå och skapa kontakter mellan dessa och Jordbruksverket vid ett utbrott av epizootisk sjukdom,
- se till att centrala beslut genomförs och att centralt utfärdade riktlinjer följs, samt att
- kontinuerligt informera Jordbruksverket om händelseutvecklingen och den aktuella situationen i regionen.

#### Sammansättning

c. I epizootigruppen bör minst ingå

- representant för länsledningen
- representant för länsstyrelsens beredskapsfunktion
- länsveterinär
- representant för länsstyrelsens informationsfunktion samt
- länsjurist

Länspolismästare kan adjungeras till gruppen som samverkande.

För var och en av dessa personer utses en ställföreträdare.

Vid behov (beroende på vilken epizootisk sjukdom som är aktuell) kompletteras epizootigruppen med smittskyddsläkare, miljöskunniga och andra personer med önskvärda kunskaper inom eller utom länsstyrelsen.

Ovanstående personer bör informeras om att de ingår i epizootigruppen samt vilka uppgifter epizootigruppen har. Se punkt b ovan.

Det är önskvärt att denna grupp regelbundet samlas för information om smittläget i landet och i omvärlden även om inget epizootiutbrott för tillfället befaras.

I beredskapsplanen ska finnas en förteckning över epizootigruppens samtliga ledamöter och deras ställföreträdare, innehållande namn och adress samt telefonnummer till arbetsplats och bostad. Även e-postadress, mobiltelefonnummer och faxnummer till arbetsplats och bostad anges. Tjänsteman i beredskap (TiB) bör ha en kopia av denna förteckning.

För samtliga ledamöter och deras ställföreträdare i epizootigruppen bör kontaktuppgifter finnas lätt tillgängliga hos länsstyrelsen så att personerna snabbt går att nå.

### **3. Epizootikansli**

#### **Epizootikansliets uppgifter**

- a. På länsstyrelsen bör också finnas ett epizootikansli som stöd för epizootigruppen vid hantering av epizootiska sjukdomar. I det följande används benämningen epizootikansli, även om annan benämning kan användas av enskilda länsstyrelser.

Epizootikansliet har till uppgift att

- ansvara för länsstyrelsens tillsynsfunktion och administrativa uppgifter i fråga om förebyggande åtgärder, kontroll och bekämpning av epizootiska sjukdomar,
- samordna bekämpningsåtgärderna i samverkan med Jordbruksverket och regionala aktörer, samt att
- sprida nödvändig information till myndigheter, medier, näringsorganisationer och andra berörda i och utom länet efter informationssamordning med Jordbruksverket.

### *Planer för regional information m.m.*

#### b. I beredningsplanen anges

- planer för utsändning av bestämmelser, kungörelser och regional information till berörda, näringsidkare, allmänhet m. fl.
- planer för kontakter med massmedier, samt
- planer för samordning av informationen med Jordbruksverkets informationsansvariga.

#### *Kommentarer:*

En upplysningsfunktion för allmänheten (telefonslinga eller liknande) bör förberedas eftersom önskemål om information både övergripande och i enskilda frågor från massmedier, djurägare och allmänheten kan bli betydande vid misstanke om eller utbrott av epizootisk sjukdom.

Länsstyrelserna har en informationspolicy/kommunikationsstrategi för kriser. Skrivningen i epizootiberedningsplanen och i kommunikationspolicyen bör vara kopplade till den generella beredningsplanen.

#### **Personal**

c. En förteckning bör finnas över den personal inom länsstyrelsen som kan ställas till förfogande för att arbeta i epizootikansliet samt upplysning om vilka arbetsuppgifter respektive medarbetare tilldelats ansvar för. Rekrytering av personal bör förberedas.

Antal personer som tjänstgör i epizootikansliet anpassas efter utbrottets art (smittämne – snabb eller långsam spridning m.m.)

Till informationsfunktionen bör i största möjliga utsträckning rekryteras personer med informatörskompetens inom lantbruks- och djurhållningsfrågor, men även annan personal från dessa sakområden kan utnyttjas.

d. I förteckningen över epizootikansliets förberedda personalstyrka anges namn, e-postadress och telefonnummer. För att uppnå uthållighet bör personalstyrkan delas upp i två eller flera ”lag”.

#### **Lokaler, utrustning m.m.**

e. Ändamålsenliga kontorslokaler ska utses för epizootikansliets verksamhet. Om möjligt bör de olika kontorsrummen ligga samlade i närheten av varandra. Ett rum bör vara så stort att det kan användas som samlingslokal för epizootikansliets personal vid genomgångar, informationsmöten och liknande. Där bör också finnas möjligheter att presentera kartor m.m. på ett överskådligt sätt.

f. Lokalerna bör vara utrustade eller snabbt kunna utrustas med följande.

- datorer med bredbandsuppkoppling,
- telefoner (flera utgående linjer och möjlighet att direkt ringa både inom och

utom landet),

- telefax,
- översiktskartor och detaljkartor som täcker alla delar av länet (bl.a. i skala 1:50 000 och 1:10 000),
- kopiator,
- Möjlighet att använda WIS för informationsdelning mellan myndigheter.
- Videokonferensutrustning (vid behov)

g. Dessutom bör på epizootikansliet finnas

- mallar för beslut om restriktioner, tillstånd och tillkännagivanden av kungörelser m.m. som länsstyrelsen kan komma att meddela,
- Jordbruksverkets epizootiblanketter (i serien Epi) i den omfattning som verket tillhandahåller eller som annars bedöms nödvändigt, samt
- Jordbruksverkets epizootianslag 1, 2 och 5 om dessa inte förvaras i epizootiförrådet.

#### **4. Särskilda resurser för samverkan med Jordbruksverket vid ett epizootiutbrott**

a. I de fall Jordbruksverket upprättar operativa ledningscentraler (OLC) vid ett utbrott är det önskvärt att länsstyrelserna kan samverka med Jordbruksverket genom att länsstyrelsepersonal stationeras vid OLC. Det som efterfrågas är personer med kunskaper om länets djurhållning (t.ex. djurskyddshandläggare/inspektörer) näringsstruktur, kontakter med regionala och lokala myndigheter. Dessa personer tillhör organisatoriskt länsstyrelsen även när de är stationerade vid en OLC.

*Kommentar:* Representanter för länsstyrelsen kan inte ingå direkt i OLC:s ledningsgrupp eftersom den tillhör Jordbruksverkets organisation.

b. I länsstyrelsens beredskapsplan bör det anges vilka personer, som vid upprättande av OLC och i övrigt kan bistå vid t.ex.

- inventering av djurhållning i skydds- och övervakningsområden,
- kontakter med djurhållare,
- kontakter med polis, kommun (miljö- och hälsoskydd, räddningstjänst), tull, saneringsfirmor, slakteri, mejeri m.fl. för organisering och samordning av förebyggande åtgärder och bekämpningsinsatser.

#### **5. Förberedelser för upprättande av operativa ledningscentraler (OLC) enligt Jordbruksverkets riktlinjer**

Jordbruksverket initierar och har yttersta ansvar för att OLC upprättas. Det är önskvärt och angeläget att länsstyrelsen bistår Jordbruksverket vad gäller förberedelser för och uppbyggnad av OLC.



- a. Jordbruksverket har för avsikt att skriva kontrakt med 3-4 större OLC lokaler i södra Sverige. Dessa lokaler ska kunna nyttjas på kort varsel och vara delvis förberedda med utrustning. Kontakten med dessa hyresvärdar sker direkt av Jordbruksverket.
- b. Utöver dessa kontrakterade OLC-platser bör länsstyrelsen föra förteckning över i förväg utsedda lokaler där det kan vara lämpligt att inrätta operativa ledningscentraler vid ett epizootiutbrott. Med dessa hyresvärdar/lokaler skrivs inga kontrakt, utan kontakt tas av Jordbruksverket först vid ett utbrott. Listan över dessa möjliga OLC-plaster behöver hållas uppdaterad med stöd av länsstyrelserna vartannat, vart tredje år. Revidering av listan kan genomföras genom att aktuell lista skickas ut av Jordbruksverket till länsstyrelserna, de återkopplar genom att svara via en länk i ett webbformulär. Där samlas alla korrigeringar och Jordbruksverket kan uppdatera förteckningen/listan. Det kan vara förändringar av ägarförhållanden och kontaktuppgifter, nybyggnation eller förslag på helt ny plats.
- c. Länsstyrelsen bör i sin beredskapsplan ha förteckning över vilka personer från länsstyrelsen som tillsammans med personer från Jordbruksverket kan ingå i en arbetsgrupp. Gruppen ansvarar för etablering av operativa ledningscentraler om Jordbruksverket beslutar att sådana ska inrättas (länsveterinär bör ingå i denna grupp),
- d. Länsstyrelsen bör vidare i sin beredskapsplan ha förteckning över företag som kan leverera mobila moduler med omklädningsrum och dusch, barackmoduler för kontorsändamål, eventuellt ledningstält av militärmodell för placering på OLC, samt
- e. förteckning över företag som kan leverera den inredning och utrustning som måste finnas i OLC:s lokaler för att göra dem funktionsdugliga (skrivbord, stolar, arbetsbänkar, förrådshyllor, telefoner, telefax, datorer och annan kontorsutrustning).
- Kommentar:* Beskrivning av Operativ Ledningscentral av olika nivå och omfattning finns beskrivet i kapitel 2

## **6. Förteckningar över myndigheter, företag, djurhållning, personal m.m.**

- a. I länsstyrelsens beredskapsplaner bör ingå länsanpassade förteckningar med kontaktuppgifter till berörda myndigheter, organisationer, företag och kontaktpersoner etc.
- b. Aktuella detaljuppgifter kan i många fall hämtas via internet och i så fall kan det vara tillräckligt att i förteckningen hänvisa till tillämplig websida eller liknande.
- c. Förteckningarna bör uppdateras årligen samt vid behov.

Följande myndigheter och organisationer kan vara aktuella att kontakta vid ett utbrott av epizootisk sjukdom.

1. Berörda tjänstemän vid Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA (uppdaterade detaljförteckningar skickas ut från varje myndighet i händelse av epizootiutbrott). Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, MSB kontaktas i regel av Jordbruksverket.
2. Angränsande länsstyrelser ([www.lansstyrelsen.se](http://www.lansstyrelsen.se))

3. Myndigheter och organisationer som kan bli/är berörda inom respektive län.
4. Kommunerna i länet (miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna och räddningstjänsten eller motsvarande)
5. Länspolismästare eller motsvarande.
6. Smittskyddsläkare i länet.
7. Länsjaktvårdskonsulent.
8. Samtliga veterinärer som bor och/eller är verksamma i länet ( stordjurs- eller smådjurspraktik).
9. Laboratorieveterinär och officiell veterinär vid slakteri inom länet som har kompetens och resurser att utföra obduktioner och patologisk-anatomiska undersökningar (även i fält ute i anläggning med misstänkt smittade djur).
10. Företag eller enskilda personer i länet som kan anlitas för och som är villiga att åta sig att ombesörja att prover transporteras enligt gällande bestämmelser till laboratorium.
11. De värderingsmän som Jordbruksverket enligt 9 § K2 utsett efter förslag från länsstyrelsen.

*Kommentar:* Det är önskvärt att värderingsmännen representerar både staten och berörd näringsgren. Av förteckningen ska framgå vilka djurslag respektive värderingsman har kompetens att värdera. För varje djurslag bör flera personer utses som värderingsmän. I södra och mellersta Sverige bör det finnas minst 5-10 personer för vardera djurslagen nöt och svin.

Vid behov ska länsstyrelsen till Jordbruksverket lämna förslag på nya värderingsmän.

12. Slakterier belägna i länet och slakterier som tar emot djur från länet.
13. Mejerier belägna i länet och mejerier som tar emot mjölk från länet.
14. Husdjursföreningar verksamma i länet.
15. LRF regionalt.
16. Seminstationer och avelsföreningar verksamma i länet.
17. Djurhälsovård verksam i länet.
18. Livdjursförmedlare och övriga djurtransportörer verksamma i länet.
19. Foderfirmor verksamma i länet.
20. Fiskodlingsanläggningar och fiskslakterier belägna i länet.
21. Äggpackerier och äggkläckerier belägna i länet och som tar emot ägg från länet.
22. Vilthägn belägna i länet.
23. Djurparker och andra anläggningar med offentlig förevisning belägna i länet.
24. Anläggningar med § 16 tillstånd enligt djurskyddslagen (1988:534).
25. Anläggningar för oskadliggörande av animaliskt avfall m.m. belägna i länet och som tar emot avfall från länet.

26. Kommunala och privata förbränningsanläggningar i länet
27. Företag för transport av kadaver och material till anläggning för oskadliggörande av animaliskt avfall m.m.
28. Trafikverkets driftområden.
29. De vattenskyddsområden enligt 7 kap. 21 § miljöbalken(1988:808) som finns i länet samt övriga kända områden och platser, där nedgrävning av djur och avfall inte får eller bör ske.  
*Kommentar:* Förteckningen över vilka vattenskyddsområden som finns i länet måste grunda sig på en sammanställning av uppgifter från både kommunen och länsstyrelsen eftersom båda dessa myndigheter med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken kan besluta om vattenskyddsområde.
30. Omlastningsplatser för animaliskt avfall i länet.
31. En eller flera platser där epizootigravar kan grävas efter kommunens anvisningar i de fall det inte går att ordna sådana på den anläggning där djuren avlivats.  
*Kommentar:* En del kommuner har i sina krisberedskapsplaner (eller motsvarande) anvisningar om sådana platser där större mängder djur i en nödsituation kan grävas ner.
32. Vattendrag där det finns vandringshinder för laxfisk och var i dessa vattendrag sådana hinder finns (kan med fördel redovisas på en karta).
33. Arbetsförmedlingar.
34. Bemanningsföretag.
35. Frivilligorganisationer (Blå stjärnan, Hemvärnet m. fl.)
36. Företag för grävning.
37. Företag för smittrening av djurutrymmen och andra lokaler.
38. Företag som kan leverera rengöringsmedel, desinfektionsmedel, rengöringsutrustning m.m.
39. Företag för skadedjursbekämpning.
40. Tull.
41. Avlivningspersonal inklusive personer som har kompetens att bedöva eller avliva lösgående djur inklusive vilt.
42. Vaccinationspersonal, som kan engageras i vaccinationskampanjer för vilda djur.

Förteckningen kompletteras efter länsstyrelsen eget gottfinnande med t.ex. Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Försvarsmakten, Trafikverket, Landstinget (regionalt samordningsansvar för lokaltrafik).

## **7. Planer för transport av prover**

- a. I länsstyrelsens beredskapsplaner bör ingå

- planer för hur prover från djur med misstänkt epizootisk sjukdom på ett snabbt och säkert sätt kan transporteras, från en plats i länet till SVA eller ett annat laboratorium som Jordbruksverket godkänner,
- uppgifter om vilka företag eller enskilda personer i länet som kan anlitas för och som är villiga att åta sig att ombesörja att prover transporteras enligt gällande bestämmelser till laboratorium.

*Kommentarer:*

Transport av prover till laboratorium bör ske enligt anvisningar från SVA.

**Observera** att det finns särskilda bestämmelser om på vilket sätt smittfarligt material får skickas med olika transportmedel inom och utom landet.

*(Lag om transport av farligt gods, 2006:263 och förordning om transport av farligt gods, 2006:311 om transport av farligt gods).*

Vissa transport- och speditiöföretag åtar sig inte denna typ av transporter.

Se kapitlet *Provtagning, provtransport och epizootiutrustning*.

## 8. Lokaler för smittrening och epizootiförråd (epizootiutrymmen)

### Syfte

a. För att nödvändig sjukdomskontroll och bekämpning ska kunna ske på ett sätt som är ändamålsenligt och säkert från smittskyddssynpunkt är det angeläget att länsstyrelsen har tillgång till lämpliga lokaler för smittrening och förvaring av den epizootiutrustning som tillhandahålls av SVA på uppdrag av Jordbruksverket.

b. Epizootilokalerna är till för att

- på ett organiserat sätt kunna förvara epizootiutrustningen,
- på ett rationellt sätt kunna plocka fram och packa lämplig utrustning före avresa till misstänkt smittad anläggning,
- på ett smittskyddsmässigt säkert sätt kunna ta hand om använd epizootiutrustning inklusive använda skyddskläder, och för att
- länsstyrelsens personal ska kunna smittrena sig själv efter besök i en djuranläggning under ett epizootiutbrott.
- Länsstyrelsens personal ska kunna packa prover inför transport till laboratorium.

### Lokalernas utformning

c. Epizootiutrymmena bör vara belägna på eller i nära anslutning till länsstyrelsen. De måste vara åtkomliga dygnet runt för länsveterinären eller en veterinär som länsveterinären utser.

Hur sådan åtkomlighet ordnas bör anges i länsstyrelsens epizootiberedskapsplan samt i plan för tjänsteman i beredskap (TiB).

*Kommentar:* Epizootiberedskapen måste fungera även när länsveterinär på länsstyrelser med få länsveterinärer på grund av ledighet eller annan orsak inte själva har möjlighet att bereda behöriga personer tillträde till utrymmena.

d. Epizootiutrymmena bör ha en egen ingång, eller ligga nära en ingång till huset, som inte används i större utsträckning av länsstyrelsens anställda eller andra personer.

e. Utrymmena bör bestå av

- ett förrådsrum (epizootiförråd),
- ett orent rum,
- ett rent rum.

f. Epizootiförrådet bör ligga i direkt eller nära anslutning till orent och rent rum. Det orena och det rena rummet bör ligga i anslutning till varandra och ha direktförbindelse men också varsin separat ingång. Mellan rummen inrättas ett utrymme med ”slussfunktion/smittskyddsbarriär” där yttre lagret av kläder samt skodon kan bytas och grovrengöras.

### ***Orent rum***

<i>Yta:</i>	Minst 10 m <sup>2</sup> .
<i>Golv, väggar och tak:</i>	Ska vara av ett material som gör det möjligt att lätt rengöra och desinfektera. Golvbrunn ska finnas.
<i>Inredning:</i>	Diskbänk med varmt och kallt vatten. Tvättmaskin och torkskåp/torktumlare. Arbetsbänk och telefon.
<i>Utrustning:</i>	Disk-, tvätt- och desinfektionsmedel, redskap för rengöring av skyddskläder, skodon och använd utrustning. Utrustning för att packa prover och smittrena provförpackningar och emballage.

Dörr ska finnas till det rena rummet och till korridor eller liknande utanför.

I det orena rummet ska personal efter besök i anläggning där smitta förekommer eller misstänks förekomma ta hand om och smittrena medförd utrustning, tvätta skyddskläder samt packa prover och smittrena emballaget innan proverna hanteras vidare och skickas till laboratorium.

### ***Rent rum***

<i>Yta:</i>	Minst 12 m <sup>2</sup> .
<i>Inredning:</i>	Dusch, toalett, klädskåp, skrivbord/bänk, telefon.
<i>Utrustning:</i>	Tvål, handdukar (även pappers-), kontorsmateriel.

Dörr ska finnas till det orena rummet och till korridor eller liknande utanför.

Efter att arbetet har avslutats i det orena rummet ska personalen här kunna duscha och byta kläder, skriva remisser och telefonera till myndigheter, laboratorier m.m.

Duschen bör placeras närmast dörren till det orena rummet, allra helst i ett utrymme med slussfunktion så att man måste duscha sig igenom för att komma från det orena till det rena rummet.

**Epizootiförråd**

<i>Yta:</i>	Beroende på mängden tilldelad epizootiutrustning, dock minst 12 m <sup>2</sup> .
<i>Inredning:</i>	Arbetsbord, kyl och frys samt förrådshyllor och/eller förrådsskåp i tillräcklig utsträckning för att hela epizootiutrustningen ska kunna förvaras upppackad och exponerad på ett överskådligt sätt.

Dörr ska finnas till korridor eller rent rum.

Kyl och frys behövs för att förvara vissa provtagningslösningar, provtransportmedier, uttagna prover samt frysklampor.

I epizootiförrådet ska förvaras den epizootiutrustning som tillhandahålls av SVA på uppdrag av Jordbruksverket. Rummet kan även nyttjas till förvaring av eventuell övrig skydds- och provtagningsutrustning som länsstyrelsen skaffar på eget initiativ.

Även instruktionspärmar, Jordbruksverkets Epi-blanketter, epizootianslag och liknande bör förvaras i epizootiförrådet.

**9. Epizootiutrustning**

a. Epizootiutrustningen består av provtagningsutrustning, särskilda transportmedier för vissa typer av prover, skyddskläder, emballage, packsedlar, instruktioner om provtagning och emballering av prover m.m. Utrustningen tillhandahålls av SVA på uppdrag av Jordbruksverket.

Även de epizootianslag och Epi-blanketter som Jordbruksverket förser länsstyrelsen med ska ingå i epizootiutrustningen.

b. I län med stora avstånd mellan länsstyrelsen och praktiserande veterinärer kan epizootiutrustning, förutom på länsstyrelsen där huvudförrådet finns, även placeras på en eller flera veterinärmottagningar. Det måste då finnas garantier för att materiel ur detta förråd inte används för annat än epizootiändamål!

*Kommentar:* Observera att det är länsstyrelsen (länsveterinär) som har yttersta ansvaret för epizootiutrustning och uppdatering även i de fall delar av utrustningen förvaras på en veterinärmottagning.

c. Utrustningen måste vara åtkomlig dygnet runt för ansvarig länsveterinär eller en veterinär som länsveterinär utser.

d. På länsstyrelsen bör finnas en person som särskilt utsetts att ansvara för att epizootiutrustningen alltid är uppdaterad och användbar i alla delar samt att den förvaras på ett lämpligt sätt så att den är lätt tillgänglig.

e. Utrustningen ska förvaras överskådligt och ändamålsenligt på hyllor eller i skåp som är tydligt märkta med sitt innehåll.

f. I epizootiförrådet ska finnas en förteckning över innehållet i epizootiutrustningen samt instruktioner om hur den ska användas och hur prover ska packas och skickas till laboratorium.

g. Om delar av utrustningen används måste komplettering omgående ske enligt de rutiner som fastställts av Jordbruksverket efter samråd med SVA och länsstyrelsen.

h. Utrustningen ska i sin helhet inventeras minst en gång per år. Om brister i utrustningen upptäcks ska komplettering ske omgående.

Viss förbrukningsmateriel kompletteras av länsstyrelsen via apotek efter särskilda instruktioner från SVA.

i. Till utrustningen ska fogas en handling där datum och signatur antecknas när innehåll kompletteras eller byts ut.

Även då SVA skickat ut ersättningsmaterial för utbyte av sådan utrustning som har begränsad hållbarhet ska det antecknas när utbyte skett.

### **C. Åtgärder när sjukdomsutbrott kan befaras**

a. När risken för spridning av en epizootisk sjukdom till länet bedöms öka bör länsstyrelsen aktualisera sin beredskapsplan och höja sin beredskap.

b. Epizootigruppen bör sammankallas och epizootikansli förberedas.

#### *Kommentarer:*

Särskilt bör informationsfunktionen inom epizootikansliet uppdateras om den aktuella situationen och förberedas för kommande arbete. Samråd om informationsinsatserna bör ske med Jordbruksverket.

Även om inget fall av den aktuella sjukdomen inträffar i länet kan det uppstå behov av informationsinsatser bl.a. på grund av frågor från massmedia och allmänhet.

c. Den personal inom länsstyrelsen som kan bli berörd av ett eventuellt epizootiutbrott bör informeras och vid behov kallas till överläggning om eventuella åtgärder.

d. Länsstyrelsens epizootiutrustning bör inventeras och vid behov kompletteras.

e. Länsstyrelsen bör vara beredd att aktualisera befintliga förberedelser för etablering av operativa ledningscentraler (OLC) och att ta inledande kontakter för detta, efter uppdrag från Jordbruksverket.

## D. Åtgärder vid misstanke om epizootisk sjukdom

### 1. Omedelbara åtgärder

a. Kontaktväg in till Länsstyrelsen vid misstanke om epizootisk sjukdom föreslås vara länsveterinär under kontorstid och Tjänsteman i beredskap (TiB) utanför kontorstid eller när länsveterinär inte kan nås.

b. När länsstyrelsen får meddelande om misstanke om epizootisk sjukdom ska följande, utan dröjsmål, underrättas.

- Jordbruksverket (om Jordbruksverket inte redan har kontaktat länsstyrelsen)
- SVA,
- Berörd distriktsveterinär /besättningsveterinär
- Berörd kommun (miljö- och hälsoskyddsansvarig nämnd),
- Havs-och vattenmyndigheten (vid misstanke om epizootisk fisksjukdom), samt
- Livsmedelsverket, Smittskyddsinstitutet och smittskyddsläkaren (vid misstanke om epizootisk sjukdom som kan överföras till människor).

3 a §epizootilag 1999:657, K1

*Kommentarer:*

Underrättelsen bör innehålla uppgifter om

- vilken sjukdom det rör sig om,
- vilken anläggning som misstänks vara smittad,
- vem som anmälde,
- tidpunkten för anmälan, samt
- eventuellt vidtagna initiala åtgärder.

Uppgifter som tas emot av länsstyrelsen vid anmälan antecknas lämpligen på Jordbruksverkets blankett Epi 10, som utformats särskilt för ändamålet. Denna blankett är framför allt avsedd att vara till hjälp som checklista initialt då länsstyrelsen får en anmälan om misstänkt epizootisk sjukdom, och som en garanti för att alla väsentliga uppgifter noteras.

c. Alla länsstyrelsens vidare åtgärder i ärendet bör dokumenteras i kronologisk ordning (dagboksform). Hela handlingen bör diarieföras.

d. Om Jordbruksverket inte redan kontaktat länsstyrelsen om misstanken bör länsveterinär omgående per telefon då anmälan inkommer kontakta verket för överläggning om fallets fortsatta handläggning.

e. Länsstyrelsens epizootigrupp bör underrättas och epizootikansliet sättas i funktion i nödvändig utsträckning åtminstone då anmälan rör en stark misstanke om någon av de allvarligaste epizootiska sjukdomarna såsom t.ex. mul- och klövsjuka, klassisk svinpest, newcastlesjuka eller aviär influensa.



Informationsansvariga inom epizootikansliet bör särskilt planera förväntat arbete.

f. Vid grundad misstanke om någon av de allvarligaste epizootiska sjukdomarna (enligt ovan) bör, i avvaktan på diagnos och i samråd med Jordbruksverket, en inledande kontakt tas med anläggning som är förberedd som OLC.

## 2. Provtagning m.m. i anläggning där epizootisk sjukdom misstänks

a. För att undersökning och provtagning ska kunna genomföras på rätt sätt vid misstanke om en epizootisk sjukdom ska i första hand den utrustning som finns i länsstyrelsens epizootiförråd användas om inte den veterinär som ska undersöka och ta prover redan har lämplig utrustning tillgänglig eller erhåller sådan direkt från SVA.

b. Då länsstyrelsens epizootiutrustning ska användas och *den veterinär som ska ta proverna redan finns i den misstänkt smittade anläggningen* är det lämpligast att en person som länsstyrelsen utser (länsveterinär eller någon annan) omedelbart beger sig till den anläggning, där epizootisk sjukdom misstänks, och tar med sig

- provtagningsutrustning,
- instruktioner om provtagning, packning och transport av prover till laboratorium,
- Epizootianslag 2 (spärrförklarad djuranläggning),
- tillämpliga blanketter i Jordbruksverkets blankettserie Epi för att kunna spärrförklara skriftligt (Epi 1) och för att kunna inleda smittspårning och epidemiologisk utredning (Epi 3, Epi 11a och b), samt
- skyddskläder och övrig epizootiutrustning som kan behövas från länsstyrelsens epizootiförråd.

Den person som länsstyrelsen utsett att bege sig till den misstänkt smittade anläggningen med epizootiutrustning måste **stanna utanför** det område som är eller kan komma att bli avspärrat. Utrustningen överlämnas vid den befintliga eller tilltänkta avspärningen till den veterinär som finns inne i anläggningen.

Den person som finns utanför "avspärningen" ska, i egenskap av kurir, se till att prover sänds på snabbast möjliga sätt (enligt gällande transportföreskrifter och länsstyrelsens beredskapsplan) till SVA eller ett annat laboratorium som Jordbruksverket godkänt. Den veterinär som befinner sig i anläggningen med misstänkt smittade djur måste i regel stanna kvar där för att göra inledande epidemiologisk utredning m.m.

c. *Om ingen veterinär befinner sig i den misstänkt smittade anläggningen* där undersökning och provtagning ska ske, bör två personer, varav minst en veterinär och kanske i var sin bil, bege sig till anläggningen och medföra provtagningsutrustning, skyddskläder och övrig nödvändig utrustning från länsstyrelsens förråd. Båda stannar utanför det område som kan komma att bli avspärrat. Veterinären tar på sig skyddskläder och går in i anläggningen för att undersöka och ta prover. Den andra personen stannar utanför den tilltänkta avspärningen för att i egenskap av kurir ombesörja att de prover som veterinären tar sänds på snabbast möjliga sätt

(enligt gällande transportföreskrifter och länsstyrelsens beredskapsplan) till SVA eller ett annat laboratorium som Jordbruksverket godkänt.

### **3. Spärrförklaring, avstängning, spärrbestämmelser m.m.**

a. Om en anläggning spärrförklarats på grund av misstanke om en epizootisk sjukdom ska en veterinär som Jordbruksverket utser ansvara för att anläggningen stängs av i tillräcklig omfattning och att epizootianslag 2 sätts upp vid avstängningarna. *3 kap. 11 § föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:98) om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar, SJVFS 2010:44, K3*

Länsstyrelsen ska i egenskap av regional tillsynsmyndighet se till att bevakning av avstängt område är effektiv. *11 § epizootilag 1999:657, K1*

Vid behov kan länsstyrelsen hemställa hos polismyndigheten om hjälp med avstängning och bevakning. *14 § epizootilag 1999:657, K1*

b. Då en djuranläggning eller ett område spärrförklarats bör länsstyrelsen försäkra sig om att berörda praktiserande veterinärer samt vid behov slakteri, mejeri, husdjursförening, djurhälsovård o. dyl. som är verksamma i länet underrättas, om det bedöms att dessa av smittskyddsskäl bör få kännedom om att en spärrförklaring utfärdats och vilken djuranläggning den gäller.

*Kommentar:* Det är viktigt att verksamheter som innebär gårdsbesök kan planeras på ett sådant sätt att resa inte sker till en spärrförklarad anläggning, alternativt att besök bara sker på de villkor som Jordbruksverket bestämmer.

### **4. Åtgärder i avvaktan på diagnos**

a. Länsveterinären bör fortlöpande hålla ledamöterna i länsstyrelsens epizootigrupp underrättade om händelseutvecklingen. Vid behov bör gruppen sammankallas för överläggning.

b. Om misstanken om epizootisk smitta är stark och om det bedöms att avlivning av djur i besättningen kan bli aktuell bör länsstyrelsen förvarna följande enligt beredskapsplan om att deras medverkan kan komma att behövas.

- polismyndigheten,
- avlivningspersonal,
- värderingsmän,
- företag eller personer för smittrening,
- företag eller personer för transport av djurkroppar och avfall,
- företag eller personer för grävning/schaktning, samt
- anläggning där material eventuellt ska oskadliggöras.

c. För att, om behov av avlivning av djur i besättningen/-ar bedöms trolig, påskynda och säkerställa hantering av djurkadaver bör länsstyrelsen i beredskapsplanen förteckna kontakter för att säkerställa snabb tillgång till

- släckt kalk för att täcka djurkroppar i en epizootigrav,
- säckar av nedbrytbart material för att kunna täcka huvudet på avlivade djur i de fall detta bedöms motiverat (t.ex. om det kan bli aktuellt att transportera djurkroppar öppet till en epizootigrav), och att
- utrustning och utrymme (hygiensluss) för smittrening av personal som ska arbeta i anläggningen (t.ex. modul av typen byggbarack eller liknande).

d. Länsstyrelsen bör kontakta berörd kommun för anvisning av plats för eventuell epizootigrav, ifall sådan ska användas för oskadliggörande, samt plats för eventuellt omhändertagande av gödsel, urin, avloppsvatten och blodvatten från fiskslakteri.

## 5. Åtgärder om misstanken avfärdas

a. Om det visar sig att epizootisk smitta inte kunnat påvisas i en spärrförklarad anläggning och det därför inte längre finns anledning att ha anläggningen belagd med de restriktioner som spärrförklaringen innebär och om det inte heller finns annan anledning att behålla spärrförklaringen fattar Jordbruksverket eller, efter delegation från jordbruksverket, länsstyrelsen beslut om att häva spärrförklaringen. 7 § *epizootilag 1999:657, K1*

b. Länsstyrelsen bör enligt beredskapsplan, i samverkan med jordbruksverket, meddela berörda i länet om att spärrförklaringen hävts för anläggningen eller området ifråga.

## E. Övergripande åtgärder när epizootisk sjukdom har konstaterats

### 1. Epizootigrupp och epizootikansli

a. Då länsstyrelsen får meddelande om att en epizootisk sjukdom har konstaterats i länet bör epizootigruppen sammankallas och epizootikansliet upprättas enligt beredskapsplan.

### 2. Information

a. Länsstyrelsen svarar för regional information om händelseutvecklingen, den aktuella situationen i länet och konsekvenserna för länet.

Det är viktigt att informationen samordnas mellan Jordbruksverket och länsstyrelsen så att inte motstridiga uppgifter meddelas. Jordbruksverket ansvarar för övergripande information om bl.a. centrala beslut och åtgärder. Länsstyrelsen svarar framför allt för information som berör länet.

b. Länsstyrelsen bör förvissa sig om att de veterinärer i länet som kan bli berörda omgående får information om händelsen via Jordbruksverket. I annat fall bör länsstyrelsen underrätta dessa.

c. Länsstyrelsen bör också enligt beredskapsplan underrätta följande om att en epizootisk sjukdom har konstaterats i länet, i den mån de är berörda.

- Den kommun där den smittade anläggningen finns (vid allvarlig smitta eventuellt samtliga kommuner i länet),
- polismyndigheten,
- smittskyddsläkaren,
- de värderingsmän som har kompetens att värdera de djurslag som är aktuellt att avliva,
- slakterier belägna i länet och slakterier som tar emot djur från länet,
- mejerier belägna i länet och mejerier som tar emot mjölk från länet,
- seminstationer och avelsföreningar verksamma i länet,
- djurhälsovård verksam i länet,
- livdjursförmedlare och övriga djurtransportörer verksamma i länet,
- foderfirmor verksamma i länet,
- fiskodlingsanläggningar och fiskslakterier belägna i länet,
- äggpackerier och äggkläckerier belägna i länet och som tar emot ägg från länet,
- anläggningar för oskadliggörande av animaliskt avfall m.m. belägna i länet och som tar emot avfall från länet,
- LRF regionalt, samt.
- länsjaktvårdskonsulenten.

d. Länsstyrelsen bör meddela Jordbruksverket om vilka som fått information om händelsen via länsstyrelsen.

### **3. Beslut om smittförklaring m.m.**

a. Beslut om smittförklaring fattas av Jordbruksverket då förekomst av epizootisk sjukdom har konstaterats. En länsstyrelse får efter delegation från Jordbruksverket besluta om smittförklaring i enskilda fall. 5 § *epizootilag 1999:657, K1*

*Kommentar:* Delegation i dessa delar kommer sannolikt att ske endast i undantagsfall, då en epizootisk sjukdom fått stor spridning över stora delar av landet.

Jordbruksverket för dock alltid en dialog med aktuell Länsstyrelse innan uppgifter delegeras.

b. Länsstyrelsen får efter bemyndigande av regeringen och efter samråd med Jordbruksverket föreskriva om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i länet eller en del av länet för att förebygga eller bekämpa en epizooti. 2 kap. 15 § ordningslagen (1993:1617)

*Kommentar:* Vid utbrott av mul- och klövsjuka eller annan allvarlig epizootisk sjukdom som kan spridas med hjälp av personer (t.ex. via kläder, skor, annan kontakt) kan det vara motiverat att förbjuda ansamlingar av personer med anknytning till mottagliga djur och djur som kan överföra den aktuella smittan.

## **F. Avlivning, oskadliggörande och smittrening**

a. Beslut om avlivning, oskadliggörande och smittrening fattas av Jordbruksverket. 8 § epizootilag 1999:657, K1

En länsstyrelse får, efter delegation från Jordbruksverket, besluta om att ta slakteri och bearbetningsanläggning samt viss personal och utrustning i anspråk för förebyggande och bekämpning av en epizooti. 9 § epizootilag 1999:657, K1

*Kommentar:* Delegation i dessa delar kommer sannolikt att ske endast i undantagsfall, då en epizootisk sjukdom fått stor spridning över stora delar av landet.

Jordbruksverket för dock alltid en dialog med aktuell Länsstyrelse innan uppgifter delegeras.

b. Länsstyrelsen utövar offentlig kontroll över efterlevnaden av epizootilagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

*Kommentar:* Jordbruksverket utövar offentlig kontroll av efterlevnaden av beslut som verket meddelats med stöd av epizootilagstiftningen.

11 § epizootilag 1999:657, K 1 och 15 § epizootiförordning 1999:659, K2 .

c. Länsstyrelsen ska i samverkan med Jordbruksverket och enligt sin beredskapsplan kontakta följande och samordna deras medverkan i epizootibekämpningen.

- Värderingsmän för värdering av djur som ska avlivas.
- Kommunen för
  - anvisningar om lämpliga platser för epizootigrav, gödselstack, stuka där djurkroppar, avfall, avlopps-/spolvatten m.m. kan oskadliggöras
  - hjälp med skadedjursbekämpning och smittrening av avloppsvatten i de fall sådana åtgärder är motiverade.
- Personal eller slakteri som ska utföra avlivning.
- Företag eller personer för grävning/schaktning i de fall epizootigrav ska användas för oskadliggörande.
- Företag som kan leverera släckt kalk samt säckar av nedbrytbart material att täcka huvudet på avlivade djur i de fall detta bedöms motiverat (t.ex. om det kan bli aktuellt att transportera djurkroppar öppet till en epizootigrav).

- Steriliserings- eller förbränningsanläggning i de fall sådan ska användas för oskadliggörande.
- Företag eller personer för transport av djurkroppar och avfall.
- Företag som kan leverera utrustning och utrymme för smittrening av personal (hygiensluss).
- Företag eller personer för smittrening.

*3 § epizootiförordning 1999:659, K2, 52 § förordning med länsstyrelseinstruktion 2007:825, E20, 5 och 6 § förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052).*

*Kommentar:*

Länsstyrelsens samverkan med Jordbruksverket i detta skede av bekämpningen är av avgörande betydelse för ett snabbt och effektivt agerande. Länsstyrelsen har genom sina regionala kontakter en nyckelroll när det gäller att rekrytera de företag och personer som behövs i sammanhanget för bl.a. avlivning, oskadliggörande, smittrening m.m. och att samordna deras insatser. Vid rekryteringen utnyttjas de resurslistor som finns i länsstyrelsens beredskapsplan. I de fall Jordbruksverket inrättar en Operativ ledningscentral (OLC) i närheten av ett epizootiutbrott är det en stor fördel om länsstyrelsepersonal kan placeras i anslutning till OLC för att i nära kontakt med Jordbruksverkets personal på OLC hantera dessa uppgifter.

d. Om den aktuella sjukdomen kan smitta människa, ska länsstyrelsen enligt beredskapsplan också samverka med smittskyddsläkaren och meddela henne/honom vilka personer som ska delta i bekämpning och smittrening och som därvid kan komma i kontakt med djur, produkter eller material som är eller kan vara smittade med eller kontaminerade av det aktuella smittämnet. Dessa personer måste få särskilda instruktioner genom smittskyddsläkarens försorg. *3 § epizootiförordning 1999:659, K2, 5 och 6 § förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052).*

e. Vid behov kan länsstyrelsen begära hjälp från Polismyndigheten med bevakning och skydd av personal i samband med avlivning, omhändertagande av djurkroppar, smittrening och andra åtgärder i den smittförklarade anläggningen. *14 § epizootilag 1999:657, K1*

## **G. Åtgärder i anslutning till tillträdesförbud och områden med restriktioner**

### **1. Beslut**

- a. En länsstyrelse får, efter delegation från Jordbruksverket
- besluta om tillträdesförbud,
  - besluta om inrättande av skydds- och övervakningsområden samt andra områden med restriktioner,

- efter särskild ansökan bevilja undantag från tillträdesförbud för personer som ska utföra en uppgift som är av väsentlig betydelse för djurhälsan, djurskyddet eller anläggningens drift,

*3 kap. 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar, 2002:98, K3*

- utfärda tillstånd för
- förflyttning av vissa djur och produkter mellan anläggningar inom områden med restriktioner och
- förflyttning av vissa djur och produkter ut ur områden med restriktioner.  
*4 a och 5 §§ epizootilag 1999:657, K1*

*Kommentar:* Delegation av beslut om smittförklaring, tillträdesförbud, inrättande av skydds- och övervakningsområden, ianspråktagande av slakteri, bearbetningsanläggning, utrustning och personal kommer sannolikt att ske endast i undantagsfall när en epizootisk sjukdom fått stor spridning över stora delar av landet.

Jordbruksverket för dock alltid en dialog med aktuell Länsstyrelse innan uppgifter delegeras.

Se vidare kapitlet *Områden med särskilda restriktioner*

## **2. Underlag för gränsdragning**

a. Jordbruksverket kan begära hjälp från länsstyrelsen att ta fram underlag för verkets beslut om gränsdragning vid inrättande av skydds- och övervakningsområden eller andra områden med restriktioner på grund av epizootisk sjukdom.

*Kommentar:* Ett sådant underlag bör innehålla uppgifter om

- var det finns anläggningar och områden med mottagliga djur utöver vad som framgår av centrala register,
- i vilken mån det finns vägar och naturliga gränser såsom sjöar, vattendrag m.m. som kan anges för att beskriva områdenas gränser, samt
- verksamheter eller andra förhållanden som kan vara av betydelse för en ändamålsenlig gränsdragning.

## **3. Information**

a. Länsstyrelsen ska efter samordning med Jordbruksverket informera regionala berörda myndigheter, företag och organisationer om tillträdesförbud, skydds- och övervakningsområde eller andra restriktionsområden samt om de bestämmelser om begränsningar i hantering av djur och varor som gäller med hänsyn till aktuellt epizootiläge. *54 § länsstyrelseinstruktion 2007:825, E 20*

b. Vid behov ska allmänheten informeras enligt beredskapsplan genom regionala massmedier om sjukdomsutbrottet samt om innebörden av beslutade restriktioner, t.ex. tillträdesförbud och inrättande av skyddsområde, övervakningsområde eller andra områden med restriktioner. *3 § epizootiförordning 1999:659, K2*

## H. Åtgärder när inga nya fall inträffar

a. I de fall beslut om smittförklaring har delegerats till en länsstyrelse fattar länsstyrelsen även beslut om upphävande av smittförklaringen när förutsättningar inte längre finns för besluten. 7 § epizootilag 1999:657, K1

*Kommentar:* Ett beslut om upphävande av smittförklaring ska föregås av samråd med Jordbruksverket.

## I. Granskning av ersättningsanspråk

a. En ansökan om ersättning på grund av beslut med stöd av epizootilagen ska ställas till Jordbruksverket men lämnas in till länsveterinär, som efter yttrande ska sända handlingarna vidare till Jordbruksverket. 3 § Jordbruksverkets föreskrifter om ersättning på grund av beslut med stöd av epizootilagen (1999:657), 1999:105, K7

*Kommentarer:*

Länsveterinärens uppgift är att skyndsamt kommentera rimligheten av uppkomna kostnader i förhållande till beslutade åtgärder, gjorda överenskommelser och träffade avtal och även i förekommande fall kommentera kostnader för slakt och annan avlivning.

Innan ansökan skickas vidare med länsveterinärens yttrande till Jordbruksverket bör länsveterinären låta den eller de veterinärer som övervakat de åtgärder som ansökan avser kontrollera att det som angivits i ansökan verkligen har utförts.

Då beviset om avlivning utgörs av slakteriavräkning, kassationsintyg eller annan handling måste djurägarens identitet kunna följas mellan värderingsinstrumentet och den handling som bevisar att djuren avlivats.

I kapitlet *Ersättning* finns en beskrivning av ersättningsgilla kostnader och förluster.

## J. Utbildning

a. I beredskapsplanen ska finnas en plan för intern och extern utbildning samt övningar.

Länsstyrelsen har ansvar för genomförandet av regelbundet återkommande utbildningar och övningar av berörd personal vid Länsstyrelsen, veterinärerna i länet, regionala och lokala berörda myndigheter samt berörda organisationer, företag etc. i länet. I vissa fall kan det vara lämpligt att detta genomförs i samverkan med centrala myndigheter t.ex. Jordbruksverket eller SVA.

Personal från beredskaps-, veterinär- och informationsfunktion bör delta i externa kurser som berör beredskap mot epizootiska sjukdomar.